

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรื่องการปฏิบัตินะ การปฏิบัติมันต้องทุกข์ยาก การปฏิบัติจะให้สะดวกสบายไม่มี การประพฤติปฏิบัติแล้วสะดวกสบายมันไม่ได้ ถ้าอย่างนั้นโลกเป็นใหญ่ ถ้าโลกเป็นใหญ่นะ เรื่องของโลกๆ โลกเป็นใหญ่ ถ้าโลกเป็นใหญ่เราจะเอาความสะดวกสบาย ถ้าเอาความสะดวกสบายนะเราว่าการหายใจสะดวกสบาย แม้แต่เด็กๆ เห็นไหม ถ้าเกิดมานี้ เด็กๆ หรือว่าผู้ใหญ่ก็แล้วแต่ ถ้าเป็นไข้หวัดมันหายใจยังลำบากเลย แต่การหายใจเห็นไหม การหายใจก็เป็นความลำบากใจ เรื่องของโลก เราจะเอาความสะดวกสบาย แต่เรื่องของการประพฤติปฏิบัติมันต้องอดคัดขาดแคลนนะ

ครูบาอาจารย์เขาบอกเลยว่า “การปฏิบัติมานี้ การจะได้ผลมา ธรรมเกิดในที่อดคัดขาดแคลน ธรรมไม่เกิดในที่อุดมสมบูรณ์หรอก” ที่อุดมสมบูรณ์มันเรื่องของความรู้สึกของทางโลก เห็นไหม คุณสิ สัตว์สังคัม มนุษย์เราต้องพึ่งพาอาศัยกัน การพึ่งพาอาศัยกันเพื่อความสะดวกสบาย เห็นไหม ในการประพฤติปฏิบัติเราก็จะเอาความสะดวกสบายเข้าไป กิเลสมันหัวเราะเยาะตรงนั้นนะ

คุณสิ ในสมัยพุทธกาล พระจะออกบิณฑบาต เวลาคล่องจีวรแล้วจะเอาบาตรออกบิณฑบาต ใจมันคิดขึ้นมาว่า วันนี้เขาจะใส่บาตรอะไรเรา วันนี้จะได้อาหารดีขนาดไหน ท่านไม่ไปบิณฑบาตเพราะอะไร? เพราะนี่กิเลสมันกินก่อนใจ ความรู้สึกความนึกคิดเรากินก่อน เห็นไหม กิเลสมันไปกินอาหารเขาแล้ว เพราะมันไปบิณฑบาต เขาจะใส่อาหารอะไรเรามา ใส่มาแล้วนี้จะถูกใจเราไม่ถูกใจเรา เห็นไหม อย่างนี้ไม่บิณฑบาต อย่างนี้ไม่ให้มันกิน คืออย่างนี้ไม่ให้ออกไปบิณฑบาตไป เพราะเวลาเรากินอาหาร เราฉันอาหารนี้ อาหารกินเข้าปากไป เพื่อร่างกายให้มันแข็งแรงขึ้นมา ให้ร่างกายดำรงชีวิตได้ แต่ความอยากใจ ดีหรือไม่ดี พอใจหรือไม่พอใจมันเป็นเรื่องของกิเลส เห็นไหม

สิ่งที่เราจะประพฤติปฏิบัติ มันเพื่อจะชำระกิเลสนี้ มันต้องลำบาก มันต้องทุกข์มันต้องยาก มันต้องอดคัดขัดสน ขัดสนบ้าง พอขัดสนขึ้นมา กิเลสมันแสดงตัว ถ้าเราป้อนมัน เขื่อนี่เราให้ มันกินตลอดไปเห็นใหม่ ทุกอย่างเรามีความสะดวกสบาย ทุกอย่างจะมีความพร้อมเพรียงตลอดไป เห็นใหม่ กิเลสมันกินอึดมนอนอึดมันซุกอยู่ในหัวใจนั้น

แต่ถ้าพอมันเริ่มจะขาดแคลนขึ้นมา พຽนี้เราจะไม่มีอะไรกรอกใส่หม้อเลย พຽนี้เราจะไม่มีอาหารใส่ปากเลย เห็นใหม่ กิเลสมันจะคืนรณะ นี่การใช้สอยเรา ของที่ใช้สอยเรามันบกพร่อง มันขาดแคลน คุณิ เวลาหลังการ้ว เวลาต่างๆ นี่กิเลสมันเริ่มจะแสดงตัวของมัน การแสดงตัวของมัน เราจะได้เห็นตัวของกิเลสไป

คำว่ากิเลสๆ นี่เป็นนามธรรม กิเลสเกิดมาจากใจ เพราะคำว่าใจเราก็ไม่เห็น กิเลสที่เกิดจากใจเราก็ไม่เห็น มันอาศัยใจเรานี้อยู่ มันจับภายในหัวใจเรา ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมขึ้นมา เพราะท่านเห็นสภาวะของมัน มันเห็นแล้วมันถึงสลดสังเวชไป กิเลสมันจับภายในหัวใจของเรา แล้วมันก็ไปแล้ว ความอยากมันต้องการมันไปแล้ว ผลของมันคือความทุกข์ ผลของมันคือการแสวงหาของเรา นี่ด้วยความทุกข์

แล้วถ้าพุดถึงเวลาแสวงหาความดี เป็นความทุกข์ใหม่ เห็นใหม่ การแสวงหาความดี มันก็ต้องเป็นความประพฤติปฏิบัติเหมือนกัน การแสวงหา การเสียดสละ การที่เราต้องมาฟังเทศน์ฟังธรรมกัน การที่เรามาตัดแปลงตน มันก็เป็นความทุกข์ใหม่ มันก็เป็นความทุกข์อันหนึ่ง เห็นใหม่ อดคัดขาดแคลนอย่างนี้ไง อดคัดเพราะการกระทำมันเป็นทุกข์

แต่ความทุกข์ที่ดี เห็นใหม่ สิ่งที่ดี สิ่งที่เราสร้างสมบารมีขึ้นมา ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราต้องอดนอนผ่อนอาหารเพื่ออะไร? ก็เพื่อจะไม่ให้มันเข้มแข็ง ไม่ให้มันคิดได้ตามหัวใจของมัน ถ้าเรามีสตินะ เราจะยับยั้งสิ่งนี้ได้เลย ถ้าเราขาดสตินะ เราจะไปกับมันเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน โอวาทคำสุดท้าย เห็นใหม่ “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ความไม่ประมาท เห็นใหม่ ไม่ประมาทภายนอก ไม่ประมาทภายใน ทำงานเราทำตามหน้าที่ เราไม่ประมาทงานเราก็สำเร็จเรียบร้อยดี เห็นใหม่ ความไม่ประมาทภายใน สำเร็จเรียบร้อยดีแล้วเป็นงานของทางโลก ทางโลก โลกเป็นใหญ่ โลกกับธรรม ถ้าความธรรมละ งานนั้นถ้างาน

ถึงชีวิตเราไปทั้งชีวิตไปอยู่กับโลก ถ้าเราทิ้งสิ่งเหล่านั้นมา เพื่องานจากภายใน เห็นไหม ไปอยู่ในที่
สงบ ในสงบสงัดคนะ ไปอยู่ในที่สงบ

เวลาคนเรายู่ด้วยกันหลายๆ คน ไม่คิดมากทำอะไรหรอก มันอ่อนใจ เวลาเข้าไปอยู่ในที่สงบ
ที่วิเวกนะ ความคิดมหาศาลเลย คนเราเวลาไปอยู่คนเดียวให้ระวังความคิดของเรา ความคิดเรามัน
จะเกิดมามหาศาล ความคิดของเรานี้มันจะเข้ามาอยู่แห่ตลอดไป เห็นไหม แล้วถ้าแห่ขึ้นมา เรา
ถึงว่าต้องไปในป่าช้าในอะไร เพื่อจะให้มันมีความกลัวขึ้นมา

ถ้าความกลัวขึ้นมา โดยสัญชาตญาณของมนุษย์มันกลัวเงา กลัวในที่สงบ กลัวในที่สงัดเห็น
ไหม เวลากลางคืนมีดขึ้นมา นี่ จินตนาการหมดเลย อะไรจะเกิดขึ้นมาเราก็ไม่รู้ในความมืดนั้น ใน
ความมืดนั้นจินตนาการมาจากไหน? ก็จินตนาการมาจากกิเลส จินตนาการจากใจนี่ แล้วว่าความ
กลัวเกิดมาจากไหน? ความกลัวไม่ใช่เรานะ ความกลัวเกิดจากใจ แต่ไม่ใช่ใจ

แล้วถ้าเราใช้ปัญญาไล่ความกลัวจนความกลัวหายไป มันจะเกิดความองอาจกล้าหาญ แล้ว
เราไล่ความกลัวอันนั้นไปแล้วนี้ มันจะเป็นมรรคผลหรือยัง? ยังเลยเห็นไหม เพียงแต่ว่ามันเป็น
อาการของใจเท่านั้นเอง อาการของใจที่กลัวแล้วกล้า กลัวกับกล้านี้

ถ้ากลัวกับกล้าเห็นไหม กลัวในสิ่งที่เป็พิษ กลัวในสิ่งที่เป็โทษเป็ภัย สิ่งนี้เป็
ประโยชน์ กลัวในสิ่งที่ไม่เป็เรื่องอันน่ากลัวเลย มันกลัว กิเลสมันพาอย่างนั้น เวลากล้าก็
เหมือนกัน เวลากล้ากล้าทำในสิ่งที่เป็ประโยชน์ มันจะเป็กับเรา ถ้ากล้าทำในสิ่งที่ชั่ว เห็นไหม
มันก็กล้าเหมือนกัน ความกล้าหาญทำในสิ่งที่ชั่ว ทำแต่ความชั่วๆ ไปทั้งนั้นนะ ความกล้าอย่างนี้
ไม่เป็ประโยชน์อะไรขึ้นมากับเรา

สิ่งนี้มันเป็เรื่องอาการของใจ ถ้ามันสงบเข้ามาจากภายใน เห็นไหม มันยากๆ ตรงนี้เิง
การประพฤติปฏิบัติมันทุกข์ มันต้องทุกข์ มันทุกข์ยาก เพราะมันต้องมีอุบายวิธีการ การพลิกแพลง
ของกิเลส การพลิกแพลงของใจให้เห็นตัวของมัน เราทำตามแต่ข้อวัตรปฏิบัติไป มันเป็การ
ปลุกฝัง

คูสิ เราปลุกต้นไม้ เห็นไหม รดน้ำที่โคนต้น พรวนดินที่โคนต้น ผลของมันออกที่ปลาย นี้
ก็เหมือนกัน ในข้อวัตรปฏิบัติของเรา มันบำรุงจิตใจ แต่บำรุงจิตใจขึ้นไปนี้ ให้มันเข้มแข็งขึ้นมา
ให้มันมีโอกาศขึ้นมา แต่ขณะที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันต้องมีอุบายวิธีการอีกมหาศาลเลย ต้นไม้

นี่เราพรวนดิน เรารดน้ำ แล้วถ้าเกิดมันเป็นโรคขึ้นมาละ ต้นไม้นี้เป็นโรคขึ้นมา ต้นไม้มีเพลี้ย เรา
จะแก้ไขอย่างไร

หัวใจก็เหมือนกัน เรามีศรัทธาความเชื่อ เวลาเราเชื่อขึ้นมา เราออกประพฤติปฏิบัติกัน
ภิกษุออกบวชวันแรก ออกบวชพรรษาแรกจะไปเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลยละ เพราะอะไร? มัน
ตั้งใจจะประพฤติปฏิบัติไป พอปฏิบัติไปๆ เห็นไหม กาลเวลามันกินไป ความศรัทธามันก็อ่อนลง
เจือจางอ่อนลง มรรคผลมีหรือไม่มีหนอ ปฏิบัติไปนี่ชีวิตเราบวชแล้วไม่ใช่เสียเปล่าหรือ บวชมา
ทั้งชีวิตเลย คุณติ ทางโลกเขามีความสุขมีความสุขสนุกสนานเรริงกัน เราทำไมถึงมาทุกข์มายาก เห็นไหม
เวลามันนานไป เวลาใจมันด้านขึ้นมา มันจะออกหาทางออกอย่างนี้ มันถึงต้องไม่ให้มันชะล่าใจ
ต้องให้มันไม่มีความประมาท ต้องมีสติตลอดเวลา เห็นไหม

เวลาเราอยู่ทางโลกกัน เราอยู่กับเขา เรามีสิทธิกับโลกเขา อย่างนี้เราก็ทุกข์ เราก็อยากหา
ทางออก เวลาหาทางออกขึ้นมา เห็นไหม สมบัติสาธารณะ มีเรือน การครองเรือน นี่เป็นเรื่อง
สาธารณะนะ เราสละ เรายอมเสียสิทธิในการสมบัติสาธารณะ เห็นไหม เราถึงต้องประพฤติ
พรหมจรรย์ ถ้าประพฤติพรหมจรรย์สิ่งนี้เราสละทิ้ง เราไม่ต้องการ ไม่ต้องการเพราะอะไร? เพราะ
สิ่งนี้มันเป็นพรหมจรรย์ เวลาถือศีล ๕ ศีล ๘ ประพฤติพรหมจรรย์ตั้งแต่ศีล ๘ ขึ้นไป ศีล ๑๐ ขึ้น
ไป

ศีลมันเริ่มเป็นข้อวัตร เริ่มเป็นร้วกันให้หัวใจเราละเอียดเข้ามา ถ้าละเอียดเข้ามามันต้องฝึน
มาอย่างนี้ ถ้าการฝึนใจของเราเข้าไป มันจะเป็นความลำบากนะ ถ้าเป็นความลำบาก เราคิดว่าเป็น
ลำบาก เราจะเอาสะดวกสบาย สะดวกสบายอย่างนี้สะดวกสบายแบบโลก มันไม่เป็นประโยชน์
กับเราเพราะอะไร? เพราะคนเกิดมามีสิทธิ มีเสรีภาพที่จะใช้แสวงหาได้ทุกๆ คน

แต่ถ้าเรามีคุณค่า ใจของเราประเสริฐขึ้นมา เราจะถือพรหมจรรย์ เราจะไม่นอนในที่สูง ไม่
ดูการละเล่นฟ้อนรำ ศีล ๘ ขึ้นมาเพราะอะไร? เพราะสิ่งนี้มันทำให้เรานะ เวลาเขาเล่นกัน เราไปดู
มหรสพสมโภช สิ่งใดสะเทือนใจถึงน้ำตาไหลนะ แล้วถ้าเราไม่เอาสิ่งนั้นเข้ามาในหัวใจของเรา
เห็นไหม แต่โลกว่าเป็นการพักผ่อน เป็นสิ่งที่ประโยชน์กับเขา สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเขานี้
เป็นเรื่องของโลกๆ เพราะประโยชน์ของโลกมันคิดได้แค่นั้นไง

อย่างจิตใจคนนี่มันวอล จิตใจคนถ้าไม่ทำลายกัน โลกเขาร่มเย็นเป็นสุขเห็นไหม โลกร่มเย็น
เป็นสุขแล้วโลกก็ต้องเกิดต้องตายไปอย่างนั้นใช่ไหม แต่ธรรมะมันเข้ามาชำระอย่างนี้ไง ถ้า

ไม่อย่างนั้นมันถึงต้องเริ่มถือธุดงค์วัตร นี่การขัดเกลากิเลส การขัดเกลากิเลสคือความขาดแคลนใน ความขาดแคลนคือไม่ให้มันกินอึดมนอนอึด คอยบั่นทอนกำลังของมัน ทอนกำลังของกิเลสนะ

แต่เราทำกันไม่ได้ เราคิดว่าทอนกำลังของเราไง ถ้าเราได้เสพสุข เราได้กินอึดมนอนอึด ว่านี่ เราเป็นคนมีอำนาจวาสนา กิเลสมันตัวใหญ่ตัวพองขนาดใหญ่ เราก็ไม่เห็นว่ากิเลสมันตัวพอง คูติ เวลาพระไปบิณฑบาต ถ้าอยากได้อะไรมา ยังไม่ไปเลย ไม่ให้มันกิน ไม่ให้กิเลสกิน ถ้ามันจะกินก็ กินโดยดำรงชีวิต ไม่ให้กิเลสกิน ให้มันมีอำนาจเหนือหัวใจของเรา

ในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน เห็นไหม ถือธุดงค์วัตรนี้ผ่อน อะไรที่มันเป็น ประโยชน์ ภิกษุถ้าไม่ปฏิสังขารโย ฉันทอาหารเป็นอาบัติทุกกฏ ปฏิสังขารโย เห็นไหม อาหารที่ได้มา นี้ ในบาตรนี้ คูติ มันเป็นของเนาของบุคคลใหม่ ปัจจุบันไม่เนาไม่บุคคลหรือ เพราะเขาอุ้มเขาทำมา สดๆ ร้อนๆ เลย ควันยังขึ้นๆ มาเลย แต่เก็บไว้มันเนา มันบุคคลเห็นไหม ขณะที่นี้มันเป็นปัจจุบันใน ปัจจุบันถ้ามันเห็นได้สภาวะแบบนั้น หลวงปู่มั่นพิจารณาเม็ดข้าวจนเป็นตัวหนอนเลย เป็นตัว หนอนนะเม็ดข้าวนี้มันคืบได้ มันเป็นตัวหนอนนี้ เราจะกล้ำกินอย่างนั้นไหม ด้วยอำนาจของสมาธิ ด้วยอำนาจของใจ มันเห็นสภาวะอย่างนั้นได้

แต่อำนาจของเรา จิตใจเราอ่อนแอ จิตใจเราเป็นเรื่องของโลกๆ อาหารนี้จะต้องประณีต อาหารนี้ต้องให้เราพอใจ เห็นไหม ถ้าเราเป็นประณีต เราพอใจมันเรื่องของกิเลส แต่ถ้ามันสักแต่ ได้มา ไม่เจาะจง อาหารนี้ไม่ได้เจาะจงนะ เขาถวายสงฆ์ แล้วเราเป็นบุคคลากรในสงฆ์ ภิกษุหนึ่ง สมมุติสงฆ์ ๔ องค์ขึ้นไปเป็นสงฆ์ เห็นไหม เขาถวายสังฆะ เขาถวายพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เขามีหัวใจของเขา มีความเคารพในพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เขาแสวงหาบุญของเขา เขาต้องการทำบุญกุศลของเขา เขาสละทานของเขา

เราเป็นปฏิภาหุ เราเป็นผู้ที่ดำรงชีวิตในภิกษุ เราเห็นภัยในศาสนา เห็นภัยในวัฏสงสาร นี่ ศาสนา ธรรมะเป็นที่พึ่ง เวลาค้นอาหารก็ค้นอาหารเพื่อดำรงชีวิต ไม่ใช่ค้นอาหารเพื่อบำรุงกิเลส เห็นไหม ปฏิสังขารโยให้เห็นโทษของมัน แล้วฉันโดยมีสติสัมปชัญญะ แล้วมันพอถึงจะอึดขาดอีก ๒ คำให้หยุด แล้วให้ดื่มน้ำให้เต็ม เพื่ออะไร? ก็เพื่อจะไม่ให้มันเกินกว่าเหตุ เกินกว่าโลกเขาไป ไม่ให้กิเลสมันหาช่องว่างอยู่ตลอดไป

การประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม การเหยียด การคู้ การดื่มน้ำ การฉัน ต้องมีสติสัมปชัญญะตลอด ถ้ามีสติสัมปชัญญะนี้เราจะเห็นเรื่องของกิเลส มันจะเข้ามาแห่ตลอด แต่ถ้าเราไปฉันตามเพลิดเพลิน

ของเรา มันเป็นเรื่องของคฤหัสถ์ เป็นเรื่องของโลก ฉันทันแบบโลกๆ กับฉันทันแบบธรรม จะกินดำรงชีวิตแบบโลกกับดำรงชีวิตแบบธรรม ถ้าดำรงชีวิตแบบธรรม เห็นใหม่ ข้างนอกมันอัศจรรย์ขาดแคลนนะ แต่คูสิ อยู่โคนไม้มีความสุข อยู่โคนไม้ อยู่ในเรือนว่าง ฉันทันอาหารมือเดียว ฟ้อนอาหารข้างอะไรข้าง มันมีความสุขของมันนะ

แต่เราจะเอาชีวิตทางโลก เราทำกันอย่างนั้นไม่ได้ กิเลสมันมีอำนาจ มันว่าสิ่งนั้นเป็นความทุกข์ สิ่งนั้นไม่พอใจ เราต้องแสวงหามา มันต้องสะสม ต้องเก็บไว้เป็นสมบัติของเรา เพื่อความมั่นคงของชีวิต มันจะมั่นคงไปไหนล่ะ หายใจเข้าและหายใจออกนี่ ชีวิตเราอยู่ที่ลมหายใจนี่ แล้วลมหายใจเห็นใหม่ ว่าเราหายใจนี้สะดวกสบาย แล้วเราเป็นโรคเป็นภัยขึ้นมา หายใจสะดวกสบายไปใหม่ มันเป็นเรื่องของความทุกข์ทั้งนั้น แต่เราไม่เห็นมัน เราไม่เข้าใจมัน เราไปพอใจมัน เวลามันเกิดมันกัดเราขึ้นมา เราถึงเห็นทุกข์ตรงนี้ไง ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ทุกข์ควรกำหนด เห็นใหม่ เพราะชีวิตนี้เป็นความทุกข์ เกิดนี้ชาติปี ทุกขา การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง

แต่เวลาถ้าเป็นอริยทรัพย์นะ การเกิดนี้เป็นทรัพย์ มนุษย์สมบัตินี้เป็นทรัพย์อันประเสริฐที่สุด เพราะเกิดเป็นมนุษย์นี้มีโอกาสไง แต่เวลาพิจารณาไปเป็นธรรมะเห็นใหม่ การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง เพราะอะไร? เพราะมีการเกิดมันต้องมีการดับเป็นธรรมดา เวลาเกิดขึ้นมานี้ มันทุกข์เพราะอะไร? เพราะมีแรงขั้วมาถึงมาเกิด แต่เราไม่รู้จักมัน แต่เวลามันดับทำไมถึงเสียใจล่ะ เวลามันจะดับ มันจะพลัดพราก ทำไมมันทุกข์ล่ะ มันทุกข์ตั้งแต่เริ่มต้นแต่เราไม่เห็น เราไปเห็นทุกข์ตอนที่มันจะพลัดพราก

ถ้ามันเห็นตั้งแต่เริ่มต้น เห็นใหม่ ชีวิตเรามีดำรงอยู่ เราเข้าใจสภาวะชีวิตตลอดไป การวิปัสสนาอย่างนี้ การทำสภาวะแบบนี้ขึ้นมา มันต้องอาศัยฐานขึ้นมา ถ้าไม่อาศัยฐานขึ้นมา กรรมฐาน ฐานะที่ตั้ง ฐานนี้อยู่ที่ไหน? ฐานนี้อยู่ที่ใจใจ กรรมฐาน ฐานที่ใจ ฐานคือความคิด ฐานคือความรู้สึก เห็นใหม่ ภาวสวะ ภพ ภพอยู่ที่ใจ จิต ปฏิสนธิจิต จิตตัวนี้เป็นตัวพาตายพาเกิด แล้วปฏิสนธิจิตมันเกิดมาเป็นเรา แล้วเราก็กลิ้ม ลิ้มว่าเป็นเราไปหมดเลย

ปฏิสนธิมันเกิด เริ่มต้นการเกิด ชาติปี ทุกขา เริ่มปฏิสนธิในครรภ์ เราไม่เคยเห็น เราเห็นแต่ปฏิสนธิตลอดออกมาจากครรภ์ของมารดา แต่เราไม่เห็นปฏิสนธิที่จิตมันหยั่งลงครรภ์ หยั่งลงไปไข่ ลงในครรภ์ แล้วมันเกิดเป็นตัวเป็นตนขึ้นมา แล้วเวลาเกิดเป็นโอปปาติกะล่ะ เกิดเป็นเทวดา

เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดอย่างไร นี่กำเนิด ๔ เกิดในครรภ์ เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ ตัวสัตว์มันเกิด
ในน้ำคร่ำเห็นไหม แล้วเกิดโอบปาดิกะ

แต่นิพพานเกิดอย่างไรละ นิพพานเอาอะไรมาเกิด จิตนี้มันเอาอะไรมาเกิด แล้วมันมีอยู่มัน
เอาอะไรมาเกิดละ ก็มีรรคญาณไง ภาวสวะ ทำลายฐานของมัน ตรงนี้มันพาไป เห็นไหม อาหาร
อย่างหยาบ อาหารอย่างกลาง อาหารอย่างละเอียด อาหารอย่างละเอียดคือลมหายใจนี่ ลมหายใจ
เราหายใจตลอดเวลา สิ่งนี้อาหารอย่างนี้ การดำรงชีวิตอย่างนี้ มันจะลำบากลำบากขนาดไหน เรา
เพื่อจะเอายอดเพชร เราจะเอาผลผลิตนิพพาน สิ่งนี้แค่อาศัย แค่ดำรง ตั้งสติไว้ จะไม่หลงไปกับ
มัน การดำรงชีวิตนี้ ชีวิตเราจะไม่เพลิดเพลิดไปกับมัน ใช้ชีวิตอย่างนี้ แต่เราต้องมีสติสัมปชัญญะ
อย่างนี้

บุญกุศลเป็นบุญกุศล ถึงที่สุดแล้วเราจะพ้นจากกิเลสได้ ถ้าเรารู้จักใจของเรา เรายังแสวงหา
แต่เราไม่เคยรู้จักใจของเราเลย เราจะไม่พ้นจากกิเลสได้เลย ถ้าเราจะพ้นจากกิเลสได้ เราต้องรู้ว่า
กิเลสมันอยู่ที่ไหน? กิเลสมันอยู่ที่ใจ ใจอยู่ที่ไหน? ใจอยู่ที่กลางหัวอกเรา แล้วกลางหัวอกเรานี้ เรา
จะค้นคว้ามันอย่างไร? ด้วยความสงบของใจ ด้วยปัญญาใคร่ครวญของเราขึ้นมา งานอย่างนี้ เห็น
ไหม อริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายใน นี่อริยทรัพย์นะ แล้วเห็นกันได้อย่างไร เห็นกันได้ผู้ที่มี
อริยทรัพย์กับผู้ที่มีอริยทรัพย์คู่กัน ใจ ผู้ที่มีอริยทรัพย์มันต้องเหมือนกัน มันเป็นไป

สิ่งนี้พิสูจน์ได้ สิ่งนี้จับต้องได้ ทุกข์ยังพิสูจน์ได้เลย แล้วเวลาทุกข์มันหมดไปจากใจ ทำไม
พิสูจน์ไม่ได้ ทุกข์อยู่กับใจเรานี้ ถ้ามันพิสูจน์ได้ มันกระทำได้ เห็นไหม ถึงว่า “ผู้ใดปฏิบัติธรรม
สมควรแก่ธรรม ธรรมะย่อมคุ้มครองใจนั้น” เพราะใจมันเป็นธรรมขึ้นมาเอง มันก็คุ้มครองใจมัน
เอง เอวัง